

השיעור המדויק (הקטן יותר משל הגר"ח נאה)

השיעור הקטן – נתבאר לעיל שדקדק בו הגר"ח נאה זצ"ל, ועלה בידו ששיעורו בדקדוק: 86.4 סמ"ק. כאמור לעיל, התבסס הגר"ח נאה על שיעור 27 דרהם שכתב הרמב"ם, והרי הדרהם בזמננו 3.2 גרם). לגבי השאלה הגדולה המתעוררת – מנין שלא אירע שינוי במשקל הדרהם במהלך הדורות – הסתמך הגר"ח נאה בעיקר על מסורת חכמי הספרדים, המציינים שיעוריהם ביחס לדרהם דור אחר דור ולא עוררו על שינוי. והנה, כדי לברר באופן מדויק את שאלת משקלו של הדרהם בזמן הרמב"ם, יש צורך בחקירה רבה ומסועפת. הגר"ח נאה לא הרבה בחקירה זו, כיון שסבר שהראיות שבידו מספיקות להוכיח שלא היה שינוי במשך הדורות, ולא מצא לנחוץ לחקור עוד. כך נתקבל הדבר אצל רבים מבלי לפקפק בשיעורו, כי בפשיטות לא ראו סיבה לפקפק.

אבל! מחברים בדורנו, שהרחיבו והעמיקו בבירור הנושא, מצאו את המטבעות שעל פיהן מציין הרמב"ם, והעלו שאכן היה שינוי, והדרהם של הרמב"ם היה קטן יותר (!!)

ממה ששיער הגר"ח נאה, ועל פי מדידתם עולה שיעור הרביעית ל-75 סמ"ק¹⁶ – בגימטריא כוס 'היין'.

גם בספר מידות ושיעורי תורה מגיע למסקנה זו, וכותב שם (עמ' צ"א): "הצעתי את הדברים לפני הגרש"ז אויערבך שליט"א ואמר לי ששמע מכבר שהרא"ח נאה הפריז במידותיו אבל הוא עצמו אינו יכול להחליט על כך כי אינו מתמצא במשקל הדרהמים העתיקים, אבל המריצני לפרסם מסקנותי ואמר שמצוה לפרסם זאת".

וכן מובא בשמו של מרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל בספר הליכות שלמה ח"ב עמ' צ', וז"ל:

"בעיקר ענין השיעורים אמר רבינו שעיקר ההוראה היא כמו שבירר הגר"ח נאה ז"ל בספריו¹⁷, וכן היה המנהג בירושלים מקדמת דנא (והוסיף עוד שידוע לו שכמה מהמתעסקים בענין זה חישבו ומצאו שלדעת הרמב"ם קטן השיעור עוד יותר)" עכ"ל שם.

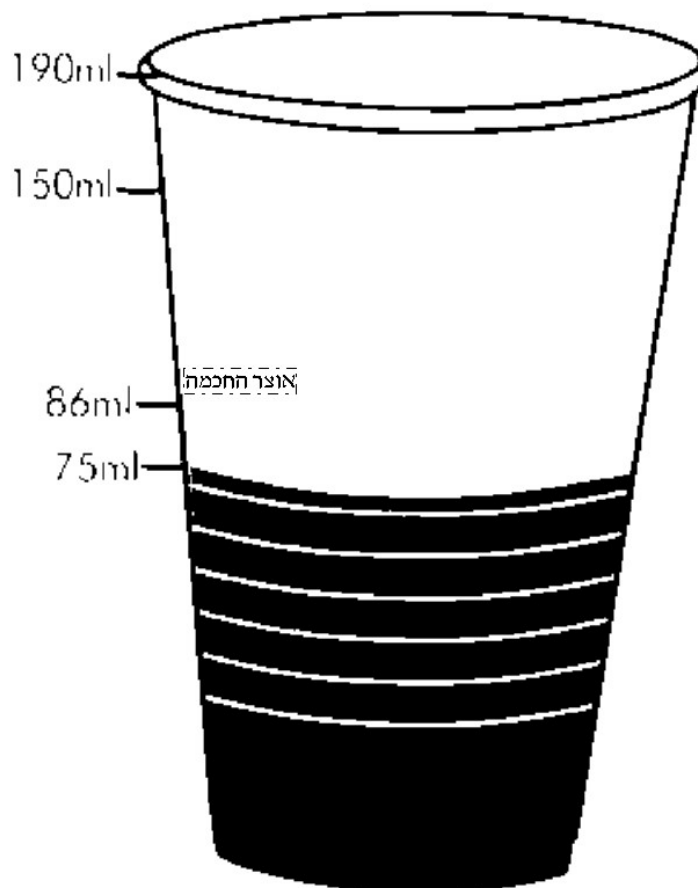
עוד מובא בשמו של מרן הגרש"ז על ידי הגר"מ וידר שליט"א (בעמח"ס "לב ים" על שיעורי התורה) שכשהוציא לאור את ספרו (שכולו בא להוכיח ולברר על פי הש"ס והפוסקים את אמיתות השיעור הקטן שהאמה השוחקת יוצאת על פיו 46 ס"מ) והיה

¹⁶ יצוין, שזהו אליבא דהשיעור הקטן, שהשיעור נשאר תמיד קבוע ויציב (או שתלוי בביצים). מאידך, החזו"א מצדד שהרביעית נקבעת לפי מדת האגודל של כל דור, ולפי"ז יהא כיום שיעור הרביעית גדול מהאמור, אף אם היה קטן בימי קדם.

¹⁷ הכוונה היא לנקיטת השיעור הקטן, לעמות הסוברים שנתקטנו השיעורים. אך לא לגבי דקדוקו של השיעור, כמבואר להלן בשער 'רביעית' – 75 סמ"ק עמ' רו.

זה בשנת תשנ"ג, נכנס לבית הגרש"ז זצוק"ל ודיבר עמו בענין זה, ובתוך דבריו אמר לו בזה"ל: "איך וייס פון דעם קליינעם שיעור וכו' אונד דאס איז דער אמתדיגר שיעור, ר' חיים נאה האט זיך טועה געווען", עכ"ל. [תרגום: אני יודע אודות השיעור הקטן (הקטן משיעורו של הגר"ח נאה), וזהו השיעור האמיתי, ר' חיים נאה טעה].

עוד נוסף, כי הדברים היו למראה עיני הראשל"צ מרן הגר"ע יוסף זצ"ל, ובעקבותיהם שינה את הוראתו, ונקט שיעור הקטן מ-86 סמ"ק. ואף הביא את הדבר בשמי בספריו. גם ראב"ד ירושלים הגר"מ שטרנבוך שליט"א מביא את הדברים בשמי בספרו ¹²³⁴⁵⁶⁷ [אח"ח] "תשובות והנהגות" (חלק ה' סי' קכ"ט, וכן בחלק ו' סי' קמ"ב).

המחשה לשיטות שנזכרו בשיעור הרביעית

150 סמ"ק – שיעור חזו"א

86 סמ"ק – שיעור הגר"ח נאה

75 סמ"ק – השיעור ה'חדש' המבואר בספר זה